

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z przedmiotów nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów

Podstawa prawna:

Rozporządzenie MEN z dnia 25 kwietnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych wymaga dostosowania wymagań edukacyjnych dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, posiadających opinię Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz nieposiadających orzeczenia lub opinii, którzy objęci są pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole na podstawie ustaleń w planie działań wspierających.

Zasady oceniania ucznia o obniżonych możliwościach edukacyjnych:

- ograniczenie wymagań do indywidualnych możliwości ucznia,
- wydłużenie czasu przeznaczonego na wykonanie ćwiczeń praktycznych,
- możliwość rozbicia ćwiczeń złożonych na prostsze i ocenienie ich wykonania etapami,
- wydłużenie czasu na nauczenie się partii materiału lub rozłożenie na mniejsze części,
- konieczność odczytania na głos poleceń otrzymywanych przez innych uczniów tylko w formie pisemnej,
- branie pod uwagę wyłącznie poprawności merytorycznej wykonanego ćwiczenia,
- możliwość (za zgodą ucznia) zamiany pracy pisemnej na odpowiedź ustną (praca klasowa lub sprawdzian),
- podczas odpowiedzi ustnych - zadawanie większej liczby prostych pytań zamiast jednego złożonego,
- obniżenie wymagań dotyczących estetyki zeszytu przedmiotowego,
- wydłużenie czasu pracy na wykonanie zadania,
- wykonanie pracy pod kierunkiem nauczyciela,
- sprawdzian pisemny oceniany według obniżonych kryteriów:
- umożliwienie odrabiania zadań domowych w wersji komputerowej,
- uczeń może pisać drukowanymi literami,
- ocenia się przygotowanie ucznia do lekcji.

Zasady pracy z uczniem zdolnym:

- Wykorzystanie metod aktywizujących, rozwijających twórcze myślenie, praktycznych i problemowych dostosowanych do potrzeb ucznia.
- Stosowanie indywidualnych i grupowych form pracy.
- Umożliwianie rozwiązywania zadań o zwiększonym stopniu trudności.
- Umożliwienie uzyskania wyższej oceny ze sprawdzianów /wprowadzenie dodatkowych zadań/.
- Praca z uczniem przygotowująca do konkursów przedmiotowych i artystycznych.

Symptomy zaburzeń funkcji biorących udział w procesie czytania i pisania W zakresie różnych przedmiotów nauczania	Formy, metody, sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych
JĘZYK POLSKI	
Objawy zaburzeń funkcji słuchowo-językowych : <ul style="list-style-type: none"> - trudności w opanowaniu techniki czytania tj.: głoskowanie , sylabizowanie, przekręcanie wyrazów, domyślanie się , wolne lub nierówne tempo, pauzy, nie zwracanie uwagi na interpunkcję - niepełne rozumienie treści tekstów i poleceń - uboższe słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> - nie wymagać, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst , wskazywać wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich sprawdzać technikę czytania - dawać więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu

- trudności w pisaniu, szczególnie ze słuchu, liczne błędy np.: mylenie z-s, d- t, k -g
- błędy w zapisywaniu miękkich, głosek i- j
- błędy w zapisywaniu głosek nosowych ą - om, ę – em
- opuszczanie, dodawanie, przestawianie, podwajanie liter i sylab
- błędy gramatyczne w wypowiedziach ustnych i pisemnych
- trudności w formułowaniu wypowiedzi pisemnych na określony temat
- trudności w uczeniu się ze słuchu na lekcji, zapamiętywaniu, rozumieniu poleceń złożonych, instrukcji

Objawy zaburzeń funkcji wzrokowo-przestrzennych, integracji percepcyjno-motorycznej i lateralizacji:

- trudności z zapamiętaniem liter alfabetu,
- mylenie liter podobnych kształtem l-t-l
- mylenie liter zbliżonych kształtem lecz inaczej ułożonych w przestrzeni b-d-g-p, w-m
- opuszczanie drobnych elementów graficznych liter / kropki, kreski/
- błędy w przepisywaniu i pisaniu z pamięci
- nieprawidłowe trzymanie przyborów do pisania
- wolne tempo pisania, męczliwość ręki
- niekształtne litery, nieprawidłowe łączenia - obniżona czytelność pisma
- nieumiejętność zagospodarowania przestrzeni kartki

JĘZYKI OBCE

Objawy zaburzeń funkcji słuchowo-językowych:

- trudności z zapamiętaniem słówek, struktur gramatycznych, budowaniem wypowiedzi ustnych, rozumieniem i zapamiętywaniem tekstu mówionego lub nagranych na taśmę , z odróżnianiem słów podobnie brzmiących
- błędy w pisaniu

- sprawdziany i kartkówki przygotowywać w formie testów
- czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań rozłożyć w czasie, pozwalać na korzystanie z książek „mówionych”
- uwzględniać trudności w rozumieniu treści , szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, dawać więcej czasu , instruować lub zalecać przeczytanie tekstu wcześniej w domu

- częściej sprawdzać zeszyty szkolne ucznia, ustalić sposób poprawy błędów , czuwać nad wnikliwą ich poprawą, oceniać poprawność i sposób wykonania prac
- dać uczniowi czas na przygotowanie się do pisania dyktanda poprzez podanie mu trudniejszych wyrazów, a nawet wybranych zdań, które wystąpią w dyktandzie; można też dawać teksty z lukami lub pisanie z pamięci
- dyktanda sprawdzające można organizować indywidualnie
- błędów nie omawiać wobec całej klasy
- w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych uczyć tworzenia schematów pracy , planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie)
- pomagać w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów
- nie obniżać ocen za błędy ortograficzne i graficzne w wypracowaniach
- podać uczniom jasne kryteria oceny prac pisemnych/ wiedza, dobór argumentów, logika wyводу, treść, styl, kompozycja itd./
- dawać więcej czasu na prace pisemne, sprawdzać, czy uczeń skończył notatkę z lekcji , w razie potrzeby skracać wielkość notatek
- przypadku trudności z odczytaniem pracy odpytać ucznia ustnie
- pozwalać na wykonywanie prac na komputerze
- usprawniać zaburzone funkcje - zajęcia korekcyjno- kompensacyjne

- dawać łatwiejsze zadania
- dawać więcej czasu na zastanowienie się i przypomnienie słówek, zwrotów podczas odpowiedzi ustnej
- dawać więcej czasu na opanowanie określonego zestawu słówek
- w fazie prezentacji leksyki zwolnić tempo wypowiadanych słów i zwrotów, a nawet wypowiadać je przesadnie poprawnie
- można pozwolić na korzystanie z dyktafonu podczas lekcji
- nowe wyrazy objaśniać za pomocą polskiego

Objawy zaburzeń funkcji wzrokowo-przestrzennych, integracji percepcyjno-motorycznej i lateralizacji:

- trudności z odróżnianiem wyrazów podobnych
- gubienie drobnych elementów graficznych, opuszczanie i przestawianie liter
- trudności z poprawnym pisaniem, pomimo dobrych wypowiedzi ustnych
- kłopoty z zapisem wyrazów w poprawnej formie gramatycznej

MATEMATYKA**Objawy zaburzeń funkcji słuchowo-językowych:**

- nieprawidłowe odczytywanie treści zadań tekstowych
- niepełne rozumienie treści zadań, poleceń
- trudności z wykonywaniem działań
- w pamięci, bez pomocy kartki
- problemy z zapamiętywaniem reguł, definicji, tabliczki mnożenia
- problemy z opanowaniem terminologii (np. nazwy , symbole pierwiastków i związków chemicznych)

Objawy zaburzeń funkcji wzrokowo-przestrzennych, integracji percepcyjno-motorycznej i lateralizacji:

- błędne zapisywanie i odczytywanie liczb wielocyfrowych (z wieloma zerami i miejscami po przecinku)
- przestawianie cyfr (np. 56-65)
- nieprawidłowa organizacja przestrzenna zapisu działań matematycznych, przekształcania wzorów
- mylenie znaków działań, odwrotne zapisywanie znaków nierówności
- nieprawidłowe wykonywanie wykresów funkcji
- trudności z zadaniami angażującymi wyobraźnię przestrzenną w geometrii
- niski poziom graficzny wykresów i rysunków, nieprawidłowe zapisywanie łańcuchów reakcji chemicznych

PRZYRODA, HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO**Objawy zaburzeń funkcji słuchowo-językowych:**

- odpowiednika, kontekstu,
- w formie opisowej, podania synonimu, antonimu, obrazka, tworzenia związku z nowym wyrazem
- w zapamiętywaniu pisowni stosować wyobrażenie wyrazu, literowanie, pisanie palcem na ławce, pisanie ze zróżnicowaniem kolorystycznym liter
- przy odczytywaniu tekstu przez nauczyciela pozwalać na korzystanie z podręcznika
- podczas prezentacji materiału zestawiać zjawiska gramatyczne języka polskiego ze zjawiskami gramatycznymi charakterystycznymi dla języka obcego
- prowadzić rozmówki na tematy dotyczące uczniów
- liberalnie oceniać poprawność ortograficzną i graficzną pisma
- oceniać za wiedzę i wysiłek włożony w opanowanie języka, kłaść większy nacisk na wypowiedzi ustne

- naukę tabliczki mnożenia, definicji , reguł wzorów rozłożyć w czasie, często przypominać i utrwalać
- nie wrywać do natychmiastowej odpowiedzi, przygotować wcześniej zapowiedzią, że uczeń będzie pytany
- w trakcie rozwiązywania zadań tekstowych sprawdzać, czy uczeń przeczytał treść zadania i czy prawidłowo ją zrozumiał, w razie potrzeby udzielać dodatkowych wskazówek
- w czasie sprawdzianów zwiększyć ilość czasu na rozwiązanie zadań
- można też dać uczniowi do rozwiązania w domu podobne zadania

- uwzględniać trudności związane z myleniem znaków działań , przestawianiem cyfr itp.
- materiał sprawiający trudność dłużej utrwałać, dzielić na mniejsze porcje
- oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny
- (co wynikać może z pomyłek rachunkowych)
- i odwrotnie – oceniać dobrze, jeśli wynik zadania jest prawidłowy, choćby strategia dojścia do niego była niezbyt jasna , gdyż uczniowie dyslektyczni często prezentują styl dochodzenia do rozwiązania niedostępny innym osobom, będący na wyższym poziomie kompetencji

- uwzględniać trudności z zapamiętywaniem nazw, nazwisk, dat:
- w czasie odpowiedzi ustnych dyskretnie

- trudności z zapamiętywaniem nazw geograficznych, terminologii z biologii i chemii (dłuższe nazwy, nazwy łacińskie), nazwisk z historii
- -trudności z opanowaniem systematyki (hierarchiczny układ informacji)
- zła orientacja w czasie(chronologia, daty)

Objawy zaburzeń funkcji wzrokowo-przestrzennych, integracji percepcyjno-motorycznej i lateralizacji:

- trudności z czytaniem i rysowaniem map geograficznych i historycznych
- trudności z orientacją w czasie
- i w przestrzeni (wskazywanie kierunków na mapie i w przestrzeni, obliczanie stref czasowych, położenia geograficznego, kąta padania słońca itp.)
- problemy z organizacją przestrzenną schematów i rysunków

MUZYKA PLASTYKA

Objawy zaburzeń funkcji słuchowo-językowych oraz wzrokowo- przestrzennych, integracji percepcyjno- motorycznej i lateralizacji:

- trudności z czytaniem nut, odtwarzaniem rytmu, śpiewaniem, tańczeniem
- trudności z rysowaniem (rysunek schematyczny, uproszczony)
- i organizacją przestrzenną prac plastycznych
- mylenie prawej i lewej strony

WYCHOWANIE FIZYCZNE

Objawy zaburzeń funkcji słuchowojęzykowych oraz wzrokowo-przestrzennych, integracji percepcyjno- motorycznej i lateralizacji:

- trudności z opanowaniem układów gimnastycznych (sekwencje ruchowe zorganizowane w czasie i przestrzeni)
- trudności w bieganiu , ćwiczeniach równoważnych
- trudności w opanowaniu gier wymagających użycia piłki (tenis ziemny i stołowy, siatkówka, koszykówka)
- niechęć do uprawiania sportów wymagających dobrego poczucia równowagi(deskorolka, narty, snowboard)

wspomagać, dawać więcej czasu na przypomnienie, wydobyć z pamięci nazw, terminów, dyskretnie naprowadzać

- częściej powtarzać i utralać materiał
- podczas uczenia stosować techniki skojarzeniowe ułatwiające zapamiętywanie
- wprowadzać w nauczaniu metody aktywne, angażujące jak najwięcej zmysłów (ruch, dotyk, wzrok, słuch) , używać wielu pomocy dydaktycznych, urozmaicać proces nauczania

- zróżnicować formy sprawdzania wiadomości i umiejętności tak , by ograniczyć ocenianie na podstawie pisemnych odpowiedzi ucznia
- przeprowadzać sprawdziany ustne z ławki , niekiedy nawet odpytywać indywidualnie
- często oceniać prace domowe
- podczas stawiania wymagań uwzględniać trudności ucznia
- w miarę możliwości pomagać, wspierać, dodatkowo instruować, naprowadzać, pokazywać na przykładzie
- -dzielić dane zadanie na etapy i zachęcać do wykonywania małymi „kroczkami”

- nie zmuszać na siłę do śpiewania, ćwiczeń wokalnych i instrumentalnych sprawiających uczniowi trudność
- dawać więcej czasu na opanowanie danej umiejętności, cierpliwie udzielać instruktażu
- nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy
- podczas oceniania brać przede wszystkim pod uwagę stosunek ucznia do przedmiotu, jego chęci , wysiłek, przygotowanie do zajęć w materiały , niezbędne pomoce itp.

- nie zmuszać na siłę do wykonywania ćwiczeń sprawiających uczniowi trudność
- dawać więcej czasu na opanowanie danej umiejętności, cierpliwie udzielać instruktażu
- nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy
- podczas oceniania brać przede wszystkim pod uwagę stosunek ucznia do przedmiotu, jego chęci , wysiłek, przygotowanie do zajęć w materiały , niezbędne pomoce itp.
- włączać do rywalizacji tylko tam, gdzie uczeń ma szanse

Symptomy trudności w zakresie różnych przedmiotów nauczania w przypadku inteligencji niższej niż przeciętna	Dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych uczniów
<p>JĘZYK POLSKI</p> <ul style="list-style-type: none"> - słabe oceny pomimo starań i wysiłków ucznia, - trudności w czytaniu i pisaniu (trudności z kojarzeniem określonych dźwięków (głosek) z odpowiadającymi im symbolami (literami), - trudności w rozumieniu czytanych treści, - trudności w samodzielnym wypowiedzianiu się, formułowaniu wniosków i sądów, w uogólnianiu, myśleniu symbolicznym (abstrakcyjnym), - niski poziom rozwoju słowno – pojęciowego (odpowiada wcześniejszej fazie rozwoju), - ubogie słownictwo, wadliwa struktura gramatyczna wypowiedzi ustnych i pisemnych, - słabsza sprawność manualna (rysunki, pismo mają niski poziom graficzny – odpowiadają wcześniejszej fazie rozwoju), - słaba umiejętność stosowania konwencjonalnych sposobów zapamiętywania, - duże problemy z przywoływaniem z pamięci odległych partii materiału (słaba pamięć długotrwała, operacyjna), - trudności z selekcją i wychwyceniem myśli przewodniej w długich tekstach, - wolne tempo procesów umysłowych i działania. <p>JĘZYKI OBCE</p> <ul style="list-style-type: none"> - trudności z prawidłową wymową, - trudności w zapamiętywaniu i / lub odtwarzaniu treści, słówek, zdań, - trudności w swobodnym wypowiedzianiu się na określony temat, - trudności w poprawnym czytaniu i pisaniu, - problemy z gramatyką. <p>MATEMATYKA</p> <ul style="list-style-type: none"> - trudności z wykonywaniem bardziej złożonych działań, - trudność z pamięciowym przyswajaniem i/lub odtwarzaniem z pamięci wyuczonych treści (np. tabliczka mnożenia - problem z rozumieniem treści zadań, - potrzeba większej ilości czasu na zrozumienie i wykonanie zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszanie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań - dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie - i odpytywanie - wydłużanie czasu na odpowiedź, czytanie lektur - wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych np. ilustracje, ruchomy alfabet, - odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego - formułowanie pytań w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na znane przykłady - częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy , wyjaśnień - zajęcia w ramach zespołu dydaktyczno – wyrównawczego, szczególnie u młodszych dzieci należy oprócz wyjaśniania bieżących zagadnień programowych usprawniać funkcje poznawcze (procesy intelektualne i percepcyjne). Dla dziecka z inteligencją niższą niż przeciętna niezbędne są dodatkowe zajęcia prowadzone z wykorzystaniem bogatego materiału poglądowego w zakresie opanowania umiejętności czytania i pisania, a w starszych klasach opanowania danej partii materiału . Nie jest ono bowiem w stanie opanować tych umiejętności tylko dzięki pracy na lekcji i samodzielnej nauce własnej w domu - należy zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach - dyktanda przeprowadzać indywidualnie w wolniejszym tempie , gdyż dzieci te często nie nadążają za klasą - potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń na opanowanie materiału. <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszanie ilości słówek do zapamiętania, - pozostawianie większej ilości czasu na ich przyswojenie - odpytywanie po uprzedzeniu : kiedy i z czego dokładnie uczeń będzie pytany - wymagania w wypowiedzianiu się na określony temat ograniczyć do kilku krótkich, prostych zdań na dany temat <ul style="list-style-type: none"> - częste odwoływanie się do konkretności (np. graficzne przedstawianie treści zadań), szerokie stosowanie zasady poglądowości - omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (pamiętając, że dostosowanie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej) - podawanie poleceń w prostszej formie (dzielenie złożonych treści na proste, zrozumiałe części) - wydłużanie czasu na wykonanie zadania, - podchodzenie do dziecka w trakcie samodzielnej

<p>HISTORIA, PRZYRODA</p> <ul style="list-style-type: none"> - trudność w selekcji i wybraniu najważniejszych treści (tendencja do pamięciowego uczenia się wszystkiego po kolei), - problem z zapamiętywaniem dat, nazwisk, nazw, miejscowości, - nieumiejętność przekrojowego wiązania faktów i informacji, <p>W-F, TECHNIKA , MUZYKA, PLASTYKA</p> <ul style="list-style-type: none"> - niezborność ruchowa i trudności w wykonywaniu niektórych ćwiczeń (potrzeba dłuższego treningu , aby opanować dane ćwiczenie, rzucanie do celu itp.), - trudności w zrozumieniu zasad i reguł różnych gier, - obniżony poziom prac plastycznych i technicznych (słabsza własna inwencja twórcza, wyobraźnia), - - trudność w zapisywaniu i odczytywaniu nut. 	<p>pracy, w razie potrzeby udzielenie pomocy i wyjaśnień, mobilizowanie do wysiłku i ukończenia zadania</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadawanie do domu tyle, ile dziecko jest w stanie samodzielnie wykonać - potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń dla przyswojenia danej partii materiału. - w związku z dużym problemem w selekcji i wyborze najważniejszych informacji z danego tematu można wypisać kilka podstawowych pytań, na które uczeń powinien znaleźć odpowiedź czytając dany materiał (przy odpytywaniu prosić o udzielenie na nie odpowiedzi) - podobnie postępować przy powtórkach, - pozostawianie większej ilości czasu na przygotowanie się z danego materiału (dzielenie go na małe części, wyznaczanie czasu na jego zapamiętanie i odpytywanie) - zapewnienie większej ilości ćwiczeń, aby uczeń opanował daną sprawność (w razie potrzeby zwolnienie z wykonania ćwiczeń przerastających możliwości ruchowe ucznia), - wielokrotne tłumaczenie i wyjaśnianie zasad i reguł gier sportowych, - podpowiadanie tematu pracy plastycznej czy technicznej, częste podchodzenie do ucznia , ukierunkowywanie w działaniu, - pozwalać na korzystanie ze śpiewników , wzorów, zapisów nutowych, - liberalnie oceniać wytwory artystyczne ucznia - w ocenianiu zwracać większą uwagę na wysiłek włożony w wykonanie zadania , niż jego ostateczny efekt
---	---